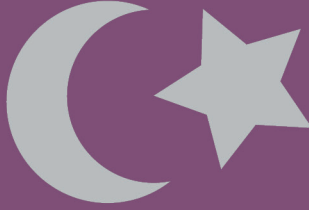

Cumhuriyet Öncesi
Vatandaşlık Eğitimi Metinleri

5

Ali Ulvi

Malumat-ı Medeniye

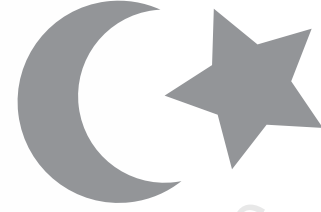
Birinci Kitap

Hazırlayan
Mustafa İÇEN

dünbugün
yarın

Ali Ulvi

Malumat-ı Medeniye

Birinci Kitap

Hazırlayan
Mustafa İÇEN

© 2020, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 118

Hukuk: 5

Cumhuriyet Öncesi Vatandaşlık Eğitimi Metinleri: 5

ISBN 978-625-7760-13-3 (tk.)

978-625-7760-18-8 (c.5)

Sertifika No: 18188

Birinci Baskı: İstanbul, 2020

Yazar: Ali Ulvi

Hazırlayan: Mustafa İçen

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Mikyas Basım Yayın Matbaacılık
(Sertifika No: 35532)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

/ Ali Ulvi

Cumhuriyet Öncesi Vatandaşlık Eğitimi Metinleri: 5

Malumat-ı Medeniye (Birinci Kitap)

/ Hazırlayan: Mustafa İçen (Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2020.

99 s. ; 12,0 x 19,5 cm (DBY Yayınları ; No. 118)

ISBN 978-625-7760-13-3 (tk.) 978-625-7760-18-8 (c.5)

1- Hukuk 2- Osmanlı Hukuku 3- Vatandaşlık Eğitimi

İçindekiler

Önsöz..... 9

Malumat-ı Medeniye Birinci Kitap

Benî Beşer..... 14

Devlet..... 20

Hükümet..... 22

Kanun-ı Esasî..... 26

Hürriyet..... 26

Adalet..... 28

Müsavat..... 30

Vatan..... 30

(Meclis-i Umumi)..... 34

Meclis-i Âyân..... 34

Meclis-i Mebusan..... 36

Devlet-i Aliyye-i Osmaniye'nin Teşkilatı..... 44

Sadrızam..... 50

Şeyhülislam	52
Dâhiliye Nazırı	52
Hariciye Nazırı	54
Maliye Nazırı	54
Adliye Nazırı.....	56
Ticaret ve Nafia Nazırı	56
Maarif Nazırı.....	56
Orman ve Maadin ve Ziraat Nazırı	58
Evkaf Nazırı.....	58
Harbiye Nazırı.....	60
Bahriye Nazırı	60
Şura-yı Devlet Reisi	60
Teşkil-i Vilayet.....	64
Adliye Teşkilatı.....	66
Maarif	70
Zabıta.....	72
Teşkilat-ı Askeriye	74
Belediye.....	76
Ahalinin Hükümete Karşı Vazifeleri	78
Askerlik	78
Vergi.....	82
Gümrük Vergisi.....	84
Rüsûm-ı Sitte.....	84
Âşâr	92
Emlak, Arazi ve Temettuat Vergisi	94
Kitabın Fihristi	96

Önsöz

Her alanda olduğu gibi yenileşmeyi devleti ve toplumu düzene koymayı hedefleyen Tanzimat Fermanı'nın 1839'da ilanı ile birlikte eğitim alanında da ciddi gelişmeler yaşanmıştır. Eğitim ve öğretim bu dönemde bir bilim olarak görülmeye başlanmış, mekteplerin ve sınıfların ortamlarının düzenlenmesine, yeni ders araç-gereçlerinin kullanılmasına ve yeni öğretim teknik ve yöntemlerinin kullanılmasına yönelik ilk çalışmalar başlatılmıştır.

Malumat-ı Medeniye adlı bu eser, Maarif Nezareti cânib-i âlisinden ta'dilen tanzim olunan yeni program mucibince mekâtib-i ibtidâiyede tedris edilmek üzere 1912 yılında Ali Ulvi Bey tarafından hazırlanmıştır.

Cumhuriyet öncesi vatandaşlık eğitimi metinleri olarak ele aldığımız bu çalışmada, orijinal eserin sayfa, şekil ve içeriği transkripsiyonda birebir, tıpkısı muhafaza edilmiştir. Cumhuriyet öncesi vatandaşlık eğitimi

eserlerinin bazılarında, matbaadan kaynaklı dizgi hataları veya yanlış yazılmak suretiyle küçük de olsa anlam bütünlüğünü bozan kelimeler olabilmektedir. Böyle bir durumda araştırmacı tarafından dipnotlar verilmiş bu hususlara ilişkin düşünceler ifade edilmiştir.

Ayrıca, cumhuriyet öncesi vatandaşlık eğitimi metinleri kapsamında daha geniş takdim ve değerlendirilmem 1909 yılında Mehmet Hazık tarafından hazırlanan *Malumat-ı Medeniye (Birinci Kısım)* adlı eserde yer verilmiştir. Bununla birlikte cumhuriyet öncesi Osmanlı vatandaşlık eğitimini kapsayan 14 eser ve toplamda 1552 sayfayı içerik ve disiplinler arası yaklaşımla ele alan ve dönemin tüm değişkenlerini mukayeseli olarak analiz eden ayrı bir akademik çalışmam devam etmektedir.

Faydalı olması ümidiyle...

Dr. Mustafa İÇEN
İstanbul, 2020

Malumat-ı Medeniye

Birinci Kitap

Malumat-ı Medeniye

Birinci Kitap

Maarif Nezareti cânib-i âlisinden ta'dîlen tanzim olunan yeni program mucibince mekâtib-i ibtidâiyede tedris edilmek üzere tertip edilmiştir.

Muharriri

Ali Ulvi

Sahip ve nâşiri

İzmir Kitaphanesi

Keşişyan Matbaası – İzmir

1328

مَعَالِمُ مَزْمَانِنَا

برنجی کتاب

همارف نظارتی جانب عالیستندن تعدیلاً تنظیم اولنان
بیکی پروغرام موجبنجه مکاتب ابتدائیهده تدریس
ایدلک اوزره ترتیب ایدلشدور .

محرری

علی علوی

صاحب وناشری

ازمیر کتاپخانه

کیشیشیان مطبعهسی – ازمیر

۱۳۲۸

— بنی بشر —

انسان جناب جقت ياراتدېني شيلرك اك اشرفيدر .

انسانلرده سائر حيوانلر كي يير، ايجر، كزره، لکن سوز
سوله مك و دوشونديكى اكلاته بيلمك كي فضلہ صفتلره بشقه
حيوانلردن آيريليرلر .

انسانلر اوچ حالده يشارلر .

۱- وحشت

۲- بدويت

۳- مدنيت

(وحشت) انسانلرلك ايلك حاليدر كه بو حالده بولتالير
حيوانلره چوق بگزيرلر . انسانلر يك قيصه در يد كلري شيلر
كز و قره ده طوته بيلد كلري آواتلر يله كندى جفسلرندن
يقالايه بيلد كلري يابانچي لك اتيدر . اولرى طاش قورقلرندن
عبارتدر . البسهلر يك سطحيدر .

-Benî Beşer-

İnsan Cenâb-ı Hakk'ın yarattığı şeylerin en eşrefidir.

İnsanlar da sair hayvanlar gibi yer, içer, gezer. Lakin söz söylemek ve düşündüğünü anlatabilmek gibi fazla sıfatlarla başka hayvanlardan ayrılır.

İnsanlar üç halde yaşarlar.

1- Vahşet

2- Bedeviyet

3- Medeniyet

(Vahşet) insanların ilk halidir ki bu halde bulunanlar hayvanlara çok benzerler. Lisanları pek kısadır. Yedikleri şeyler deniz ve karada tutabildikleri av etleriyle kendi cinslerinden yakalayabildikleri yabancıdan etidir. Evleri taş kovuklarından ibarettir. Elbiseleri pek sathidir.

Bu çeşit insanlar zaman geçtikçe terbiye gö-
rek oturdukları yerleri yiyeceklerini, giyeceklerini
değiştirirler fakat Cenâb-ı Hakk'ın yarattığı hay-
vanları idareleri altına alarak onların etlerini ye-
meye sütlerini içmeye derilerini giymeye veyahut
yünlerinden yaptıkları kaba bezleri elbise yapmaya
başlarlar. Yazın bir tarafta kışın da diğer tarafta
ikamet ederler. İşte bu halde bulunan insanlara
(bedevî) derler.

Daha sonra biraz daha terbiye görerek Cenâb-ı
Hakk'ın kendilerine ihsan ettiği her türlü nimet-
leri bulup yemeye, ağaç, taş ve demirden evler
yaparak oturmaya ve yaz ve kış bir yerde ikamet
etmeye; pamuk, yün ve ipekten yaptıkları elbise-
leri giymeye; kendileri gibi insan olanlardan başka
hayvanların bile haklarını gözetmeye başlayacak
derecede ilerlerler ki insanların bu haline (**mede-
niyet**) hali derler.

İnsanlar yaratılıştan beri toplu toplu yaşarlar.
İptidaları bir babanın evladı ve torunları o baba-
nın idaresi altında bulunurlardı. Sülale genişle-
dikçe içlerinden biri reis olur.

بوچشید انسانلر زمان کچدیجه تربیه کوره رک اوطوردقلری
یرلری ییه جکلرینی کیه جکلرینی دکشدیرلر. فقط جناب حقه
یراندینی حیوانلری اداره لری آلتنه آلهرق آنلرک اتلرینی
یمکه سوتلرینی ایچمه که دریلرینی کیمه که و یاخود یوکلرندن
یایدقلری قبا بزلی البسه یامغه یاشلارلر. یازین بر طرفه
قیشینده دیگر طرفه اقامت ایدرلر. ایشته بو حالدده بولنان
انسانلره (بدوی) دیرلر.

دها صکره بر آزدھا تربیه کوره رک جناب حقه کندیلرینه
احسان ایتدیکی هر درلو نعمتلری بولوب یمکه، آفاج طاش
و دمیردن اولر یاپهرق اوطورمنه و یاز و قیش بر یرده اقامت
ایتمکه؛ یاموق، یوک و اییکدن یایدقلری البسه لری کمکه؛
کندیلری کی انسان اولانلردن بشقه حیوانلرک بیله حقلرینی
کوزتمکه باشلایه جق درجه ده ایلر یلرلر که انسانلرک بو حاله
(مدنیت) حالی دیرلر.

انسانلر یارادیلشدن بری طوبلی طوبلی یشارلر. ابتدالی
بر بابانک اولادی و طورونلری او بابانک اداره سی آلتنده
بولنورلردی سلاسه کیشله دکه ایچارندن بری رئیس اولور.

Efrâd çoğaldığından beyinlerindeki hakları gözetmek için kanunlar nizamlar yapılır.

Sual: Benî beşer sair yaratılan şeylerden nasıl ayrılır? İnsanlar kaç halde yaşarlar? Vahşet neye derler? Bedeviyet neye derler? Medeniyet neye derler?

افراد چوغالديغندن بينلرنده كى حقلى كوزتمك ايجون
قانونلر نظاملر ياسيلير .

سؤال : بنى بشر سائر ياراديلان شيلردن نصل آيريلير ؟
انسانلر قاچ حالده ايشارلر ؟ وحشت نيه ديرلر ؟ بدويت نيه ديرلر ؟
مدنيت نيه ديرلر ؟

Cumhuriyet Öncesi Vatandaşlık Eğitimi Metinleri

5

Hürriyet

Kimsenin hukukuna tecavüz etmemek şartıyla insanlar serbesttirler. Zira Kanun-ı Esasî herkesin kanun dairesinde serbest olduğunu yazıyor. Hürriyet insanın her hususta serbest olması demek değildir. Yani kendi gibi serbest olan diğer insanların haklarını gözetmeye mecburdur. Demek oluyor ki serbest olmakla beraber birtakım şeyleri gözetmesi lazımdır. Mesela kendi hanesinde oturan bir adam istediğini yapabilir. Fakat kanun haricinde olmamak şarttır.

Komşularını rahatsız edecek derecede gürültü edemez. Zira öyle yaparsa komşularının hakkına tecavüz etmiş ve kanun haricine çıkmış olur. Buna mukabil kendi hakkına tecavüz etmiş olanlardan hükümete müracaat etmek suretiyle hakkını aramak da serbesttir. Şeriatın, kanunun men etmediği işleri işlemekte hürdür. Zira Kanun-ı Esasî böyle emrediyor.

Adalet

İnsanların kendi aralarında birbirlerinin hakkını gözetmeleri taht-ı mecburiyettir. Buna adalet derler. Adalet dairesinden çıkanları o daireye sokmak için hükümetin ahali beyninde tevzi edeceği şeye de adalet derler. Mesela, yekdiğerini döven, öldüren adamları adalet dairesine sokarak terbiye etmek adalettir.

Vatan

Vatan diye insanın yalnız doğduğu yere demezler. Vatan insanlara dedelerinden kalmış emanettir. Onu sevmezsek başkalarına kaptırırsak alçak adam sayılırız. Emanete hıyanet etmiş oluruz. İşte evlatlarımız siz de vatanınız olan Memâlik-i Osmaniye'yi seviniz onu başkalarına kaptırmayınız. O emaneti hiç unutmayınız.

dünbugün
yarın

TAKIM ISBN 978-625-7760-13-3

ISBN 978-625-7760-18-8

9 786257 760188